

سرمایه اجتماعی و پیشگیری از جرم

مؤلفان:

سعید قماش

عضو هیئت علمی دانشگاه کاشان

زهرا آقاعلیان

دانش آموخته کارشناسی ارشد

حقوق جزا و جرم‌شناسی

مجمع علمی و فرهنگی مجید

عنوان و نام پدیدآور : سرمایه اجتماعی و پیشگیری از جرم
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات مجد، ۱۳۹۴
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۶۹-۱
 وضعیت فهرست نویسی : فیبای مختصر
 یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
 یادداشت : کتابنامه
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۳۷۲۱۲

هرگونه تکثیر کامل یا قسمی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
 موارد تخلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

سرمایه اجتماعی و پیشگیری از جرم

مؤلفان: سعید قماش، زهرا آقاعلیان

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۴ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، خیابان ۱۲ فروردین، تقاطع خیابان وحید نظری، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۶۹-۱

ISBN: 978-600-193-369-1

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (متری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

شعبه بزرگ: خیابان فرخی بزرگ، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم کف - تلفن: ۳۶۲۶۸۶۷۰ ۰۳۵

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می شود.

فهرست مطالب

سخن آغازین.....	۹
بخش اول: هستی شناسی سرمایه اجتماعی.....	۱۱
درآمد.....	۱۳
فصل اول: مفهوم شناسی سرمایه اجتماعی.....	۱۶
درآمد.....	۱۶
مبحث نخست: تعاریف سرمایه اجتماعی.....	۱۸
گفتار اول: دیدگاه کلمن.....	۱۸
گفتار دوم: دیدگاه بورديو.....	۱۹
گفتار سوم: دیدگاه پاتنام.....	۲۰
گفتار چهارم: دیدگاه فوکویاما.....	۲۲
گفتار پنجم: دیدگاه برگزیده.....	۲۴
مبحث دوم: مؤلفه های سرمایه اجتماعی.....	۲۶
گفتار اول: هنجارهای اجتماعی.....	۲۶
گفتار دوم: مشارکت اجتماعی.....	۳۰
گفتار سوم: اعتماد اجتماعی.....	۳۲
گفتار چهارم: همبستگی اجتماعی.....	۳۴
مبحث سوم: کارکردهای سرمایه اجتماعی.....	۳۶
گفتار اول: بهبود عملکرد اقتصادی.....	۳۶
گفتار دوم: بهبود سلامت اجتماعی.....	۳۷
گفتار سوم: کاهش جرم و جنایت.....	۳۸
گفتار چهارم: کنترل اجتماعی.....	۳۹
گفتار پنجم: بهبود عملکرد سیاسی.....	۴۰

۴۱	 خلاصه فصل
۴۳	 فصل دوم: نهادهای تشکیل دهنده سرمایه اجتماعی
۴۲	 درآمد
۴۳	 مبحث اول: سرمایه اجتماعی خانواده
۴۴	 گفتار اول: سرمایه اجتماعی خانواده و جرم
۴۵	 بند اول: دیدگاه کلمن
۴۹	 بند دوم: دیدگاه پاتنام
۵۱	 بند سوم: دیدگاه فوکویاما
۵۴	 گفتار دوم: سرمایه اجتماعی خانواده و پیشگیری از جرم
۵۴	 بند اول: حضور والدین در خانواده
۵۸	 بند دوم: حضور فرزندان در خانواده
۶۱	 بند سوم: آموزش شهروندی خانوادگی
۶۲	 مبحث دوم: سرمایه اجتماعی مدرسه
۶۴	 گفتار اول: سرمایه اجتماعی مدرسه و جرم
۶۵	 بند اول: عملکرد تحصیلی
۶۷	 بند دوم: احساس یگانگی یا بیگانگی با مدرسه
۶۹	 بند سوم: خشونت در مدرسه
۷۰	 گفتار سوم: سرمایه اجتماعی مدرسه و پیشگیری از جرم
۷۱	 بند اول: نقش الگوهای تربیتی
۷۲	 بند دوم: آموزش قانون گرایی
۷۴	 بند سوم: مشارکت والدین و دانش آموزان
۷۶	 مبحث سوم: سرمایه اجتماعی محله
۷۸	 گفتار اول: سرمایه اجتماعی محله و جرم
۷۸	 بند اول: تئوری بی سازمانی اجتماعی
۸۱	 بند دوم: تئوری خرده فرهنگ مجرمانه

۸۳.....	گفتار دوم: سرمایه اجتماعی محله و پیشگیری از جرم:
۸۳.....	بند اول: نگرهان محله
۸۴.....	بند دوم: روابط همسایگی
۸۸.....	بند سوم: فعالیت های نهادهای محلی
۹۱.....	خلاصه فصل
۹۳.....	بخش دوم: نقش مولفه های سرمایه اجتماعی در پیشگیری از جرم
۹۵.....	درآمد
۹۷.....	فصل اول: نقش مشارکت اجتماعی در پیشگیری از جرم
۹۷.....	درآمد
۹۸.....	مبحث اول: زمینه های مشارکت مردم در پیشگیری از جرم
۹۹.....	گفتار اول: وجود مسئولیت اجتماعی
۱۰۱.....	گفتار دوم: فرهنگ محبت و عیب پوشی
۱۰۲.....	گفتار سوم: مردمی بودن حکومت
۱۰۳.....	گفتار چهارم: همگونی فرهنگی و اجتماعی
۱۰۶.....	مبحث دوم: جلوه های مشارکت مردم در پیشگیری از جرم
۱۰۷.....	گفتار اول: گزارش جرایم و موارد مشکوک
۱۰۸.....	گفتار دوم: مشارکت دادن بزه‌دیدگان در کاهش آمار جرایم
۱۱۱.....	گفتار سوم: نقش دمی به گروه بزه‌کاران پیشین
۱۱۲.....	گفتار چهارم: اجرایی شدن فریضه امر به معروف و نهی از منکر
۱۱۶.....	گفتار پنجم: گسترش سازمان های مردم نهاد
۱۱۹.....	گفتار ششم: اجرای مجازات های اجتماعی
۱۲۱.....	مبحث سوم: چالش ها و موانع مشارکت مردم در پیشگیری از جرم
	گفتار اول: تلقی حفظ نظم و امنیت در شمار وظایف انحصاری
۱۲۲.....	حاکمیت

گفتار دوم: دشواری هدایت و سازمان دادن مشارکت عمومی.....	۱۲۳
گفتار سوم: نقض حریم خصوصی و آزادی های فردی.....	۱۲۵
گفتار چهارم: عدم توازن بین میزان مشارکت اجتماعی در کشور.....	۱۲۶
خلاصه فصل.....	۱۲۷
فصل دوم: نقش اعتماد اجتماعی در پیشگیری از جرم.....	۱۲۹
درآمد.....	۱۲۹
مبحث اول: زمینه های اعتماد اجتماعی در پیشگیری از جرم.....	۱۳۰
گفتار اول: افزایش عدالت اجتماعی و اقتصادی.....	۱۳۱
گفتار دوم: اجتناب از قوه ی قهریه غیرمجاز.....	۱۳۳
گفتار سوم: جهان بینی خوش بینانه.....	۱۳۵
گفتار چهارم: دیگرخواهی.....	۱۳۶
مبحث دوم: جلوه های اعتماد اجتماعی در پیشگیری از جرم.....	۱۳۸
گفتار اول: خوداعترافی بزهکاری و بزه‌دیده گی.....	۱۳۹
گفتار دوم: داد و ستد اجتماعی.....	۱۴۱
گفتار سوم: بازسازی و حمایت اجتماعی.....	۱۴۲
گفتار چهارم: پیوندهای اجتماعی.....	۱۴۷
مبحث سوم: موانع باز تولید اعتماد اجتماعی در پیشگیری از جرم.....	۱۴۹
گفتار اول: کاهش همبستگی هنجاری.....	۱۴۹
گفتار دوم: احساس بیگانگی با محیط اجتماعی.....	۱۵۲
گفتار سوم: فقدان نهادهای حمایت کننده.....	۱۵۳
گفتار چهارم: فساد دستگاه های دولتی.....	۱۵۵
خلاصه فصل.....	۱۵۸
فهرست منابع.....	۱۶۱

سخن آغازین

جرم رفتار آدمی است. رفتار زیر تأثیر علت های گوناگونی شکل می گیرد. اگر امکان داشت رفتار و از جمله جرم به وسیله ی دستگاهی مانند میکروسکوپ مشاهده شود، آن گاه روشن می شد که چگونه عوامل زیستی، روانی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی مذهبی و اقتصادی در آن دخیل هستند. این سخن بدین معناست که حوزه ی مطالعات جرم شناسی آمیزه یی از دانش های گوناگونی است که با رفتار آدمی پیوند دارد و برای شناسایی علل وقوع جرم و پیشگیری از آن باید از این علوم بهره گرفت. این خود زمینه مطالعات میان رشته یی را فراهم می کند و البته ناکارآمدی مطالعات یک بعدی را نشان می دهد.

این نوشته را می توان در شمار مطالعات میان رشته یی برشمرد و تلاش می کند مفهوم سرمایه اجتماعی را که دارای بیشینه اقتصادی و جامعه شناختی است در عرصه ی جرم شناسی مطالعه کند و از این رهگذر پیوندی میان این علوم برقرار کند. مطالعات جرم شناسی و جامعه شناسی نشان داده است که یکی از علل وقوع جرم، کمبود یا نبود سرمایه اجتماعی است. به گواه دانش جامعه شناسی یکی از فاکتورهایی اصلی سرمایه اجتماعی « اعتماد » است. اعتماد به فرد در جامعه موقعیتی می دهد که می تواند او را از سقوط در ورطه ی جرم باز دارد. هنگامی که فرد احساس می کند جامعه او را می پذیرد، از یک سو، در تنگناهای زندگی می تواند از جامعه یاری بخواهد تا رنج او را کاهش دهند و این خود می تواند از آلوده شد به جرم جلوگیری کند چرا که ریشه ی بسیاری از جرائم رنج و احساس تنهایی است. از دیگر سو، وجود این اعتماد خود بازدارنده است چرا که اعتماد جامعه به فرد موجب تحکیم پیوند او به جامعه می شود و

از این پیوند بهره ها می برد، بدین رو، برای حفظ این پیوند تلاش می کند رفتاری که آن را کم رنگ یا نابود کند، انجام ندهد. این خود یکی از ابزارهای پیشگیری از جرم است. بدین رو، می توان گفت، نیرومند کردن سرمایه اجتماعی که مهمترین بخش آن اعتماد است می تواند زمینه ی گرایش به ارتکاب جرم را از میان بردارد.

نویسندگان امید دارند، این نوشته ی کوتاه با همه ی کاستی های خود در نظر صاحبان اندیشه و دوست داران دانش پذیرفته گردد و این کاستی از آن روست که از چوب ناراست دستان چیزی درستی به عمل نمی آید.

سعید قماش

عضو هیأت علمی دانشگاه کاشان